

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԵՎ ԹԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ՈՒՍՈՒՑՉԻ ԱՏԵՍԱՑԻԱ

2021

ԿԵՆՍԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ԹԵՍՏ 1

ՔՆՆԱՍԵՆՅԱԿԻ ՀԱՄԱՐԸ

ՆՍՏԱՐԱՆԻ ՀԱՄԱՐԸ

Հարգելի՛ ուսուցիչ

Խորհուրդ ենք տալիս առաջադրանքները կատարել ըստ հերթականության:
Ուշադիր կարդացե՛ք յուրաքանչյուր առաջադրանք: Եթե չի հաջողվում որևէ
առաջադրանքի անմիջապես պատասխանել, ժամանակը խնայելու նպատակով կարող եք
դրան անդրադառնալ ավելի ուշ:

Թեստ-գրքույկի էջերի դատարկ մասերը կարող եք օգտագործել սևագրության համար:

1) Հետևյալ ջրիմուռներից ո՞րն է միաբջջիջ.

- 1) սպիրոգիրան
- 2) ուլվան
- 3) կանաչուկը
- 4) ուլոտրիքսը

2) Ո՞ր հիվանդության հարուցիչն է պատկանում պրոկարիոտներին.

- 1) Էնցեֆալիտի
- 2) խոլերայի
- 3) հեպատիտի
- 4) խոզուկի

3) Հետևյալ հիվանդություններից որի՞ հարուցիչն է պատկանում սնկերի թագավորությանը.

- 1) բրուցելյոզի
- 2) ժանտախտի
- 3) դաբաղի
- 4) ֆիտոֆտորոզի

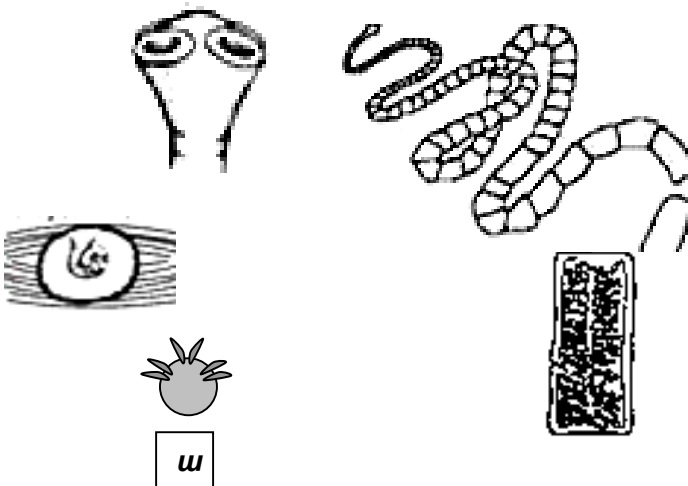
4) Ի՞նչ է գտնվում աղեխորշավորների էկտոդերմի և էնտոդերմի միջև.

- 1) մեզոդերմ
- 2) խայթող բջիջների շերտ
- 3) մեզոգլեա
- 4) միջակա բջիջների շերտ

5) Թվարկված կենդանիներից ո՞րը չի պատկանում տափակ որդերի տիպին.

- 1) Էխինոկոկը
- 2) սուվոյկան
- 3) լյարդի ծծանը
- 4) բազմաաչիկը

6) Պատկերված են եզան երիզորդի զարգացման բոլորաշրջանի որոշ փուլեր: Չարգացման ո՞ր փուլն է պատկերված ա տառով.

- 1) ձուն
- 2) թրթուրը
- 3) ֆինան
- 4) ցիստան

7

Հետևյալ ձկներից որի՞ քորդան չի պահպանվում ամբողջ կյանքի ընթացքում.

- 1) աֆրիկական թեփուկաձկան
- 2) գետաձածանի
- 3) ռուսական թառափի
- 4) լաթիմերիայի

8

Ո՞ր կարգին է պատկանում պատկերված կենդանին.

- 1) կոկորդիլոսների
- 2) պոչավորների
- 3) թեփուկավորների
- 4) կնճիթազույգիների

9

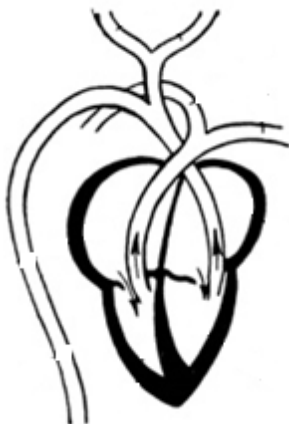
Ի՞նչ գործառույթ է կատարում թռչունների կտցուկը.

- 1) թեթևացնում է մարմինը
- 2) մեղմացնում է հարվածները թևերը թափահարելիս
- 3) ազատություն է տալիս թևերի շարժմանը
- 4) հեշտացնող լծակ է ստեղծում քայլելու համար

10

Ո՞ր դասին պատկանող կենդանու սիրտն է պատկերված.

- 1) երկկենցաղների
- 2) սողունների
- 3) թռչունների
- 4) կաթնասունների

11

Արյան մակարդան ժամանակ ինչե՞րն են առաջացնում բարակ շերտ արյան պլազմայի և էրիթրոցիտների միջև.

- 1) թրոմբոցիտները
- 2) անօրգանական աղերը
- 3) գլոբուլինները
- 4) լեյկոցիտները

12

Ո՞վ է բացահայտել մարդկանց արյան խմբերը.

- 1) Ի.Սեչենովը
- 2) Ի.Պավլովը
- 3) Կ.Լանդշթայները
- 4) Ի.Սեչնիկովը

13

Թվարկվող ռեֆլեքսներից որի՞ կենտրոնն է գտնվում մարդու ողնուղեղում.

- 1) միզարձակման
- 2) շնչառական
- 3) ծծելու
- 4) բբային

14

Մարդու կմախքի ո՞ր բաժնի ոսկոր է վեզը.

- 1) գանգի դիմային բաժնի
- 2) գանգի ուղեղային բաժնի
- 3) նախադաստակի
- 4) ոտնաթաթի

15

Ի՞նչն է բնորոշ մարդու ցուպիկներին.

- 1) գրգռվում են թույլ լույսից
- 2) առաջացնում են դեղին բիծը
- 3) սակավաթիվ են
- 4) ունեն գույնն ընկալելու հատկություն

16

Ո՞ր պնդումն է ճիշտ ռիբոֆլավինի վերաբերյալ.

- 1) ճարպալույծ է, մասնակցում է օքսիդացնող ֆերմենտների գործունեությանը
- 2) պարունակում է կոբալտ
- 3) մտնում է օքսիդավերականգնողական ռեակցիաներին մասնակցող ֆերմենտների կազմության մեջ
- 4) սինթեզվում է կարոտինից

17

Ո՞ր արյունատար անոթն է դուրս գալիս երիկամի պատիճից.

- 1) արտատար զարկերակը
- 2) առբերող զարկերակը
- 3) երիկամային զարկերակը
- 4) երիկամային երակը

18

Հետևյալ կառուցվածքներից ո՞րն է պատկանում վերլուծիչի հատորոդո բաժնին.

- 1) ակնաշարժ նյարդը
- 2) տեսողական նյարդը
- 3) ներքին ականջի մազակազմ բջիջները
- 4) մեծ կիսագնդերի կեղևի քունքային բաժինը

19

Որտե՞ղ է սինթեզվում ուրեազը.

- 1) հատիկավոր էնդոպլազմային ցանցի վրա
- 2) Գոլջիի ապարատի վրա
- 3) ողորկ էնդոպլազմային ցանցի վրա
- 4) պլազմային թաղանթի վրա

20

Թվարկված օրգանիզմներից ո՞րն ունի ֆագոցիտոզի ընդունակություն.

- 1) մուկորը
- 2) օսցիլատորիան
- 3) ինֆուզորիան
- 4) սիֆիլիսի հարուցիչը

21

Լաբորատոր պայմաններում արհեստական սպիտակուց սինթեզելու համար օգտագործել են կովի ի-ՌՆԹ-ն, ոչխարի ռիբոսոմները, այծի ամինաթթուները, խոզի ֆերմենտները: Ո՞ր կենդանու սպիտակուցը կսինթեզվի փորձանոթում.

- 1) կովի
- 2) ոչխարի
- 3) այծի
- 4) խոզի

22

Ո՞ր միացությունն է սինթեզվում մատրիցային սինթեզի ռեակցիայի արդյունքում.

- 1) մեթիոնինը
- 2) կերատինը
- 3) լեցիտինը
- 4) հեպարինը

23

Որտե՞ղ լիզոցիմ չի պարունակվում.

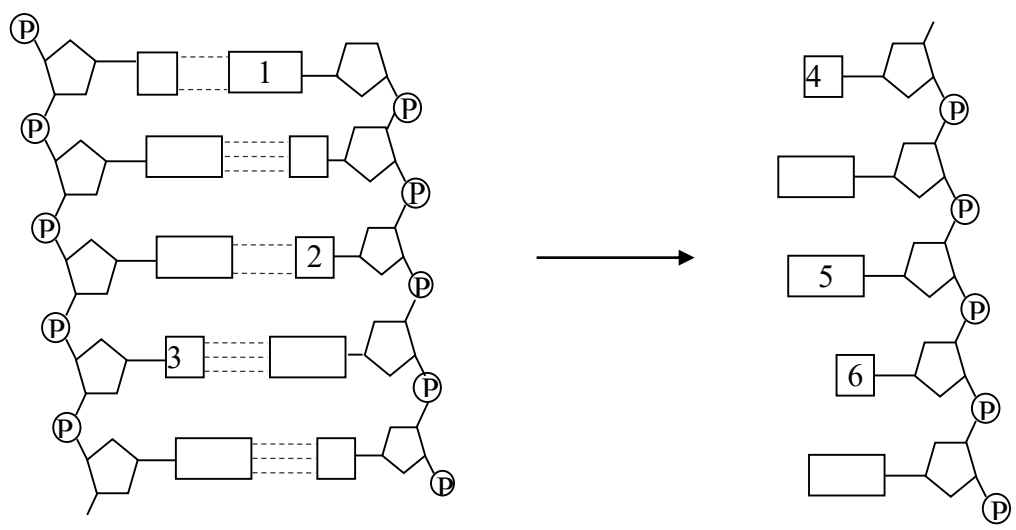
- 1) հավի ձվի դեղնուցում
- 2) արցունքում
- 3) քթալորձում
- 4) հավի ձվի սպիտակուցում

24

Հետևյալ գործընթացներից ո՞րն է բնորոշ էներգիական փոխանակության շնչառության փուլին.

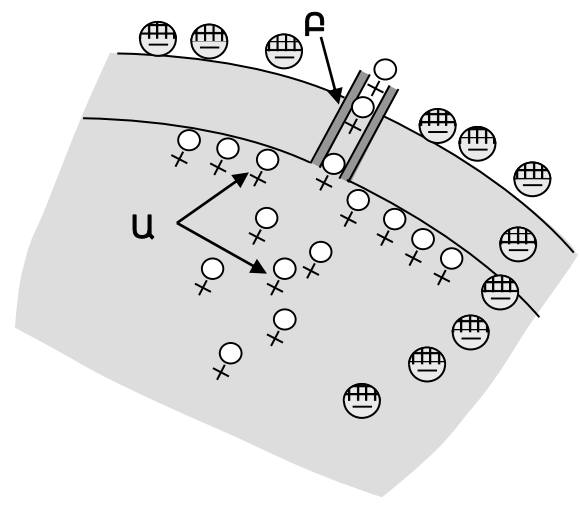
- 1) պիրոլիսադոդաթթվի օքսիդացումը
- 2) տեղի է ունենում գրանների վրա
- 3) 2 մոլ պիրոլիսադոդաթթվի առաջացումը
- 4) պիրոլիսադոդաթթվից կաթնաթթվի առաջացումը

25 Պատկերված է տրանսկրիպցիայի գործընթացը: Ո՞ր ազոտային հիմքերն են նշված համարներով: Ո՞ր շարքի բոլոր պատասխաններն են ճիշտ.

- 1) 1-Գ, 2-Ց, 3-Գ, 4-Թ, 5-Գ, 6-Ց
- 2) 1-Ա, 2-Թ, 3-Ց, 4-Ու, 5-Ա, 6-Ու
- 3) 1-Թ, 2-Ա, 3-Գ, 4-Ա, 5-Ա, 6-Ց
- 4) 1-Ա, 2-Թ, 3-Ց, 4-Ու, 5-Ա, 6-Ց

26 Նկարում պատկերված է քլորոպլաստի գրանների թաղանթի հատվածը՝ ֆոտոսինթեզի լուսային փուլի ընթացքում: Ի՞նչ է պատկերված Ա-ով:

- 1) թթվածնի ատոմներ
- 2) ջրածնի պրոտոններ
- 3) ածխածնի ատոմներ
- 4) ԱԿՖ-ի մոլեկուլներ

27

Ի՞նչ քրոմոսոմային հավաքակազմ ունի բջիջը միտոզի անաֆազում.

- 1) $2n2c$
- 2) $2n4c$
- 3) $n2c$
- 4) $4n4c$

28

Ինչպե՞ս է կոչվում սպերմատոզոիդների ձևավորման գործընթացը սպերմատիդներից.

- 1) սպերմատոգենեզ
- 2) գամետոգենեզ
- 3) սպերմիոգենեզ
- 4) օվոգենեզ

29

Ո՞ր կենդանիներին բնական կուսածնությունը բնորոշ չէ.

- 1) մողեսներին
- 2) կաթնասուններին
- 3) մեղուներին
- 4) թռչուններին

30

Որտե՞ղ է սկսվում մարդու զիգոտի սրոնումը.

- 1) ձվարանում
- 2) արգանդի խոռոչում
- 3) արգանդի պատում
- 4) ձվատարում

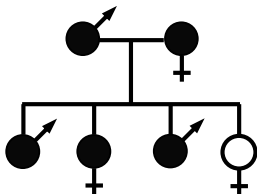
31

Ֆենիլկետոնուրիան (ֆենիլկետոնամիզություն) ժառանգվում է որպես աուտոսոմային ռեցեսիվ հասկանիշ: Առողջ ծնողների առաջին երեխան տառապում էր ֆենիլկետոնուրիայով: Այդ ընտանիքի հաջորդ երեխաները միաձվային երկվորյակներ էին: Ի՞նչ հավանականությամբ այդ երեխաները կլինեն առողջ.

- 1) $9\backslash 16$
- 2) $3\backslash 4$
- 3) $1\backslash 4$
- 4) $1\backslash 16$

32

Գծապատկերի վրա սև շրջանակներով նշված են հիվանդ կենդանիներ (կաթնասուններ): Ինչպիսի՞ն է հիվանդության ժառանգման բնույթը.

- 1) դոմինանտ է, սեռի հետ շղթայակցված չէ
- 2) ռեցեսիվ է, սեռի հետ շղթայակցված է
- 3) դոմինանտ է, սեռի հետ շղթայակցված է
- 4) ռեցեսիվ է, սեռի հետ շղթայակցված չէ

33 Քանի՞ շրթայակցման խումբ կա տղամարդու գենոտիպում.

- 1) 22
- 2) 23
- 3) 24
- 4) 46

(34- 35) Փափուկ ցորենի տերևի բջիջը պարունակում է 42 քրոմոսոմ: Այդ բջջի կորիզային ԴՆԹ-ի բոլոր մոլեկուլների ընդհանուր զանգվածը կազմում է $5,4 \cdot 10^9$ մգ:

34 Որքա՞ն է ինտերֆազի սկզբում ԴՆԹ-ի բոլոր մոլեկուլների զանգվածը զիգոտի բջիջներում.

- 1) $2,7 \cdot 10^9$ մգ
- 2) $5,4 \cdot 10^9$ մգ
- 3) $16,2 \cdot 10^9$ մգ
- 4) $10,8 \cdot 10^9$ մգ

35 Որքա՞ն է միտոզի անաֆազում ԴՆԹ-ի բոլոր մոլեկուլների զանգվածը էնդոսպերմի բջջում.

- 1) $10,8 \cdot 10^9$ մգ
- 2) $5,4 \cdot 10^9$ մգ
- 3) $16,2 \cdot 10^9$ մգ
- 4) $8,1 \cdot 10^9$ մգ

36 Կենդանի օրգանիզմների կազմավորվածության ո՞ր մակարդակն է ներկայացնում կաղնուտը.

- 1) կենսոլորտային
- 2) պոպուլյացիոն
- 3) կենսացենոզային
- 4) տեսակային

37 Նշված օրգանիզմներից ո՞րը չի կարող հանդիսանալ երկրորդ կարգի կոնսումենտ.

- 1) տիֆի հարուցիչը
- 2) սարացենիան
- 3) մարդը
- 4) գաղձը

38 Նշվածներից ո՞ր փոխհարաբերությունն է սիմբիոզի օրինակ.

- 1) սաղմոնային ձկների և արջերի
- 2) երեքնուկի և գաղձի
- 3) որոշ սնկերի և նեմատոդների
- 4) սարացենիայի և միջատների

39

Նշվածներից ո՞րը չի կարող հանդիսանալ գիշատիչներից պաշտպանվելու հարմարանք.

- 1) թունավոր նյութեր արտադրելը
- 2) որոշ ձկների կողմից էլեկտրական հոսանքի արձակումը
- 3) գալերի առաջացումը
- 4) միմիկրիան

40

Ո՞րն է ճիշտ կենդանիների ինֆրիդինգի վերաբերյալ.

- 1) կիրառում են դոմինանտ հատկանիշի ավելի վառ արտահայտման նպատակով
- 2) կիրառում են հետերոզիգոտային հիֆրիդների ստացման համար
- 3) արդյունքում ստացվում է զամբիկի և արու ավանակի հիֆրիդը
- 4) կիրառում են մաքուր գծերի ստացման համար

41

Մադմնային զարգացման ընթացքում ո՞ր օրգանը (նշված է ձախ սյունակում) սադմնային ո՞ր թերթիկից է (նշված է աջ սյունակում) առաջանում: Նշել համապատասխանություններն ըստ հերթականության.

Օրգաններ

Մադմնային թերթիկներ

- A. կռճիկային ձկների թեփուկներ
- B. կաթնասունների ամբակներ
- C. թռչունների փետուրներ
- D. միջանկյալ ուղեղի սկզբնակ
- E. ակնագնդի սկզբնակ
- F. սողունների թեփուկներ
- G. լյարդի սկզբնակ
- H. սերմնարանի սկզբնակ
- I. թոքաբշտեր

1. էկտոդերմ
2. մեզոդերմ
3. էնտոդերմ

42

Ո՞ր օրգանիզմի զիգոտին (նշված է ձախ սյունակում) տրոհման ո՞ր եղանակն է (նշված է աջ սյունակում) համապատասխանում: Նշել համապատասխանություններն ըստ հերթականության.

Զիգոտի պատկանելիություն

Տրոհման եղանակ

- A. արագիլ
- B. գորտ
- C. մողես
- D. մարդ
- E. նշտարիկ
- F. կետ
- G. պինզվին

1. ոչ ամբողջական
2. ամբողջական հավասարաչափ
3. ամբողջական անհավասարաչափ

43

Մարդու ո՞ր թքագեղձերին (նշված է ձախ սյունակում) թքի ո՞ր տեսակն է (նշված է աջ սյունակում) համապատասխանում: Նշել համապատասխանություններն ըստ հերթականության.

Թքագեղձեր

- A. քիմքային
- B. ենթալեզվային
- C. հետին լեզվային
- D. ենթաձոտային
- E. հարականջային

Թուք

- 1. սպիտակուցային (շճային)
- 2. լորձային
- 3. խառը

44

Մարդու մկանների ո՞ր գործառույթները (նշված են ձախ սյունակում) ո՞ր մկաններին են (նշված են աջ սյունակում) համապատասխանում: Նշել համապատասխանություններն ըստ հերթականության.

Գործառույթ

- A. մասնակցում են (է) ներշնչմանը
- B. մասնակցում են (է) գլխի աջ-ձախ թեքմանը
- C. ծալում են (է) նախաբազուկը և ձեռքը
- D. մասնակցում են (է) արտաշնչմանը
- E. տարածում են (է) նախաբազուկը և ձեռքը
- F. կծկվում են (է) թիակներն իրար մոտեցնելիս

Մկաններ

- 1. սեղանաձև մկան
- 2. բազկի երկգլուխ մկան
- 3. բազկի եռագլուխ մկան
- 4. արտաքին միջկողային մկաններ
- 5. ներքին միջկողային մկաններ
- 6. կրծոսկրաանրակապտկաձև մկաններ

45

Քիմիական տարրի շրջանառության ո՞ր առանձնահատկությունը (նշված է ձախ սյունակում) ո՞ր քիմիական տարրին է (նշված է աջ սյունակում) համապատասխանում: Նշել համապատասխանություններն ըստ հերթականության.

Շրջանառության առանձնահատկություններ

- A. հիմնական պահուստը մթնոլորտն է
- B. մթնոլորտից կլանվում է հիմնականում պրոկարիոտների կողմից
- C. մոտ 50%-ը մթնոլորտ են վերադարձնում բույսերը
- D. մեծ քանակությամբ կուտակվում է նստվածքային ապարների և հանածոների կազմության մեջ
- E. կլանվում է բույսերի կողմից հանքային աղերի ձևով
- F. մոլեկուլային ձևը չի յուրացվում բույսերի և կենդանիների կողմից

Քիմիական տարր

- 1. ածխածին
- 2. ազոտ

46

Ո՞ր որդը (նշված է ձախ սյունակում) ո՞ր տիպին կամ դասին է (նշված է աջ սյունակում) պատկանում: Նշել համապատասխանություններն ըստ հերթականության.

Որդ	Տիպ կամ դաս
A. լայն երիզորդ	1. թարթիչավոր
B. էխինոկոկ	2. ծծող
C. ամֆիտրիտա	3. ժապավենաձև
D. անձրևորդ	4. կլոր
E. պլանարիա	5. օղակավոր
F. լյարդի ծծան	
G. ցիրատուլուս	
H. ներեխ	
I. սրատուս	

47

Ո՞ր օրգանները կամ էվոլյուցիայի ո՞ր ձևերը (նշված է ձախ սյունակում) էվոլյուցիայի ո՞ր ապացույցին (նշված է աջ սյունակում) են համապատասխանում: Նշել համապատասխանություններն ըստ հերթականության.

Օրգաններ կամ էվոլյուցիայի ձևեր	Էվոլյուցիայի ապացույցներ
A. դիվերգենցիայի արդյունք են	1. հոմոլոգ օրգաններ
B. կոնվերգենցիայի արդյունք են	2. անալոգ օրգաններ
C. խավարասերի և լոբոյի բեղիկները	
D. մողեսի թեփուկները և աղավնու փետուրները	
E. գատկաբզեզի և շան աչքերը	
F. շնաձկան և կատվի ատամները	
G. կատվի ճանկերը և կապիկների եղունգները	
H. չղջիկի և աղավնու թևերը	
I. խաղողի և ոլոռի բեղիկները	

48

Ի՞նչ հաջորդականությամբ են դասավորված մարդու մարտդական համակարգի բաժինները: Նշել ճիշտ հաջորդականությունը.

1. ստամոքսի մարմին
2. վերելակ խթաղի
3. բարակ աղի
4. գստաղի
5. վայրիջակ խթաղի
6. կույր աղի
7. տասներկուամատնյա աղի
8. ստամոքսի հատակ
9. լայնակի խթաղի

49

Ի՞նչ հաջորդականությամբ է հաղորդվում նյարդային ազդակը ռեֆլեքսային աղեղով մարդու օրգանիզմում: Նշել ճիշտ հաջորդականությունը.

1. շարժողական նեյրոն
2. գործառող օրգան
3. ողնուղեղային հանգույց
4. ընկալիչ
5. ներդիր նեյրոն
6. զգայական նեյրոնի դենդրիտ

50

Ի՞նչ հաջորդականությամբ է ընթացել ժամանակակից ձիու էվոյուցիան: Նշել ճիշտ հաջորդականությունը.

1. ժամանակակից ձի
2. մեզոհիպուս
3. պլիոհիպուս
4. էոհիպուս
5. մերիհիպուս

51

Ի՞նչ հաջորդականությամբ են ընթացել մարդու էվոյուցիայի փուլերը (անթրոպոգենեզը): Նշել ճիշտ հաջորդականությունը.

1. հմուտ մարդ
2. կրոմանյոնցի
3. դրիոպիթեկ
4. նեանդերթալցի
5. ուղղաձիգ քայլող մարդ

52

Մարդու օրգանիզմում ո՞րն է գործընթացների ճիշտ հաջորդականությունը միջավայրի ջերմաստիճանի նվազման դեպքում.

1. սառնության ընկալիչների գրգռում
2. թիրոքսին հորմոնի արտազատություն
3. հիպոթալամուսի նյարդահորմոնի արտազատություն
4. հիպոֆիզի հորմոնի արտազատություն
5. էներգիական փոխանակության ակտիվացում

53

Հետևյալ գործընթացներից որո՞նք են կապված միկրոէվոյուցիայի հետ: Նշեք բոլոր ճիշտ պնդումները.

1. մուտացիաների և վերահամակցումների առաջացում
2. արոմորֆոզներ
3. պոպուլյացիաների միջև գեների փոխանակում
4. կայունացնող ընտրություն
5. կոնվերգենցիաներ
6. պոպուլյացիայի թվաքանակի տատանումներ

54

Նշել բոլոր ճիշտ պնդումները.

1. տերևներից ածխաջրերը կարող են լուբով փոխադրվել հիմնականում լակտոզի ձևով, իսկ պահեստավորվում են հիմնականում պոլիսախարիդ օալայի ձևով
2. ամոնիֆիկացնող բակտերիաները ամոնիակը վերածում են ամոնիումի աղերի
3. գենոֆոնդը դրսևորում է գենոմի սահմաններում պոպուլյացիաներին բնորոշ գեների հավաքակազմերի առանձնահատկությունները
4. ոլոռի փոշեհատիկի ձևն ու ծաղիկների գունավորումը ժառանգվում են միմյանցից անկախ
5. ոլոռն ունի շրթայակցման 7 խումբ
6. ծնվելուց հետո երեխայի նախասրտերի միջև առկա ձվաձև անցքը անմիջապես փակվում է

55

Արհեստական ընտրության վերաբերող պնդումներից որո՞նք են ճիշտ զանգվածային ընտրության վերաբերյալ: Նշել բոլոր ճիշտ պնդումները.

1. ելանյութից ընտրում են առանձնյակների խումբ, որոնք օժտված են սելեկցիոների համար ցանկալի հատկանիշներով
2. հաճախ կիրառում են խաչաձև փոշոտվող բույսերի նկատմամբ
3. նպաստում է մաքուր գծեր ստանալուն
4. առանձնացվում են որոշակի առանձնյակներ ըստ ֆենոտիպի՝ առանց նրանց գենոտիպը ստուգելու
5. կարելի է ստանալ գենետիկորեն միատարր նյութ
6. նպաստում է գենետիկորեն հոմոզիգոտ առանձնյակների ստացմանը

56

Նշել մարդու ժառանգականության ուսումնասիրման պոպուլյացիոն վիճակագրական մեթոդի վերաբերյալ բոլոր ճիշտ պնդումները.

1. ուսումնասիրվում է քրոմոսոմների ձևը, չափսերը, թիվը
2. կատարվում է օրգանիզմի կենսաբանական հեղուկների քիմիական բաղադրության հետազոտություն
3. ուսումնասիրվում է արտաքին միջավայրի ազդեցությունը՝ հատկանիշի ձևավորման վրա
4. ցույց է տալիս միջավայրի գործոնների ազդեցության տակ գենոտիպերի հաճախությունների փոփոխությունների բնույթը
5. առաջնահերթ նշանակություն ունի նյութափոխանակային գործընթացների խանգարումներ հարուցող ժառանգական հիվանդությունների ախտորոշման գործում
6. որոշվում է հատկանիշի ժառանգման բնույթը
7. այս եղանակով որոշվում է գեների տարածվածության համապարփակ կամ լրկալ բնույթը

57

Նշել բոլոր սխալ պնդումները.

1. պարասիմպաթիկ նյարդային համակարգը անվանում են «վթարային իրավիճակների համակարգ»
2. արտաքին (ոչ պայմանական) արգելակումը առաջանում է նոր, առավել ուժեղ գրգռիչի առկայության դեպքում
3. 1գ քրտինքի զոլորշիացման համար ծախսվում է 2,45 կալէներգիա
4. թքագեղձերում թքից բացի արտադրվում են հորմոնանման նյութեր, որոնք մասնակցում են ոսկրերի և ատամների ֆոսֆոր-կալցիումական փոխանակության կարգավորմանը
5. աջ երիկամը ավելի վերև է տեղակայված, քան ձախ երիկամը
6. պատիճը և գալարուն խողովակի մի հատվածը տեղակայված են երիկամի, ուղեղային շերտում, մյուս հատվածը, որն առաջացնում է երկու զուգահեռ շենլեի կանթը կազմող ուղիղ խողովակներ, երիկամի կեղևային շերտում

58

Նշել բոլոր սխալ պնդումները.

1. դրոզոֆիլի էգն ունի մեկ ձողաձև և մեկ երկթև քրոմոսոմ
2. չինական գինարբուկի ծաղիկների կարմիր գույնը պայմանավորված է որոշակի գենի դոմինանտ ալելով
3. միննոյն գենի ֆենոտիպային դրսևորումը միջավայրի պայմաններից կախված, զգալիորեն փոխվում է
4. քանակական հատկանիշների զարգացումը ավելի քիչ է կախված միջավայրի պայմաններից
5. ֆենոտիպի զարգացման գործում հիմնական դերակատարում ունեցող գենը կոչվում է մոդիֆիկատոր գեն
6. կենդանական բջիջները կարող են ունենալ հազարավոր միտոքոնդրիոմներ
7. մարդու օրգանիզմում կա մոտավոր 10^{15} թվով բջիջ և 1000 տիպի բջիջներ

59

Նշել բոլոր սխալ պնդումները.

1. ջրային միջավայրը ցամաքաօդայինի համեմատ առավել հարուստ է տեսակային բազմազանությամբ
2. ջրային բույսերի մեխանիկական հյուսվածքները ավելի լավ են զարգացած, քան ցամաքային բույսերինը
3. հատակային կենսակերպ վարող օրգանիզմների ամբողջությունը կոչվում է բենթոս
4. ջրամբարների աղտոտումը կենսածին տարրերով կոչվում է առաջնային սուկցեսիա
5. գիտական փաստերը վկայում են այն մասին, որ առաջին կենդանի օրգանիզմներն առաջացել են ջրային միջավայրում և ըստ սնման բնույթի եղել են հետերոտրոֆ
6. դենիտրիֆիկացնող բակտերիաները ամոնիակը վերականգնում են մինչև ազոտ և արտազատում այն մթնոլորտ
7. կապտականաչ ջրիմուռների որոշ տեսակներ ազոտֆիքսող են
8. ներտեսակային մակաբուծությունը տեսակի ծաղկմանը նպաստող օգտակար հարմարվածության ձև է

60

Մեկուսացված սենյակի ծավալը 75մ^3 է: Յուրաքանչյուր ներշնչման և արտաշնչման ժամանակ օդի բաղադրության վերահաշվարկ չկատարել: Որոշել, թե 8-ժամյա քնից հետո քանի՞ լիտր ածխաթթու գազ կար սենյակում: Ընդունել, որ արտաշնչվող օդում ածխածնի երկօքսիդի խտությունը կազմում է 4% և ներշնչման ժամանակ մարդու օրգանիզմ է անցնում 600 մլ օդ: Պատասխանում ստորակետից հետո պահպանել մեկ թիվ և պատասխանը բազմապատկել 10-ով:

61

Մաշկի մեկ քրտնագեղձով գոլորշիացել է 0,8 մգ քրտինք: Հայտնի է, որ մաշկի մակերևույթից ջերմաճառագայթման միջոցով հեռացվում է ավելցուկային ջերմային էներգիայի 60%-ը, գոլորշիացման միջոցով՝ 20 %-ը և 1 գ քրտինքի գոլորշիացման համար պահանջվում է 2,45 կՋ էներգիա: Քանի՞ կՋ-ով ջերմային էներգիա է ճառագայթվել այդ ընթացքում:

62

Օրգանիզմում գլյուկոզի ճեղքման պրոցեսում առաջացավ 12 մոլ CO_2 և 88 մոլ ԱԵՖ: 1 մոլ գլյուկոզից մինչև կաթնաթթու ճեղքման ընդհանուր էներգիան կազմում է 250 կՋ-ով, իսկ ԱԵՖ-ից ԱԵՖ-ի սինթեզի համար անհրաժեշտ է 35 կՋ-ով/մոլ էներգիա: Քանի՞ կՋ-ով է կազմում էներգիայի կորուստը թթվածնային փուլում:

(63-64) Օրգանիզմում սպիրտային խմորման է ենթարկվել 20 մոլ գլյուկոզ: ԱԿՖ-ից ԱԵՖ-ի սինթեզի համար անհրաժեշտ է 30 կՋոուլ/մոլ էներգիա:

63 Քանի՞ մոլ ածխաթթու գազ է առաջացել այդ ընթացքում:

64 Քանի՞ կՋոուլ է կազմում էներգիայի կորուստը:

(65-66) Սերմնահեղուկը պարունակում է $6 \cdot 10^8$ սպերմատոզոիդներ:

65 Քանի՞ միլիոն առաջին կարգի սպերմատոցիտներից են դրանք առաջացել:

66 Քանի՞ միլիոն երկրորդ կարգի սպերմատոցիտներից են դրանք առաջացել:

67

Սպիտակուցային մոլեկուլի մի տեղամասն ունի հետևյալ ամինաթթվային հաջորդականությունը՝ ցիստեին-թիրոզին-արգինին-մեթիոնին-իզուլեյցին-լեյցին-սերին-գլիցին: Զանի՞ ԴՆԹ-ի մոլեկուլի հատվածներ կարող են կոդավորել տվյալ պոլիպեպտիդի սինթեզը:

Ամինաթթուները գաղտնագրող եռյակները ի-ՌՆԹ-ի մոլեկուլում:
Փակագծերում նշված են ԴՆԹ-ի համապատասխան նուկլեոտիդները:

Առաջին հիմք	Երկրորդ հիմք				Երրորդ հիմք
	Ու(Ա)	Ց(Գ)	Ա(Թ)	Գ(Ց)	
Ու(Ա)	Ֆեն Ֆեն լեյ լեյ	սեր սեր սեր սեր	թիր թիր - -	ցիս ցիս - տրի	Ու(Ա) Ց(Գ) Ա(Թ) Գ(Ց)
Ց(Գ)	լեյ լեյ լեյ լեյ	պրո պրո պրո պրո	հիս հիս գլն գլն	արգ արգ արգ արգ	Ու(Ա) Ց(Գ) Ա(Թ) Գ(Ց)
Ա(Թ)	իլե իլե իլե մեթ	տրե տրե տրե տրե	ասն ասն լիզ լիզ	սեր սեր արգ արգ	Ու(Ա) Ց(Գ) Ա(Թ) Գ(Ց)
Գ(Ց)	վալ վալ վալ վալ	ալա ալա ալա ալա	ասպ ասպ գլու գլու	գլի գլի գլի գլի	Ու(Ա) Ց(Գ) Ա(Թ) Գ(Ց)

68

Հավերժ ունենում են տարբեր ձևի կատարներ, որոնց ձևը պայմանավորված է 2 ոչ ալելային գեների լրացուցիչ փոխներգործությամբ: Դոմինանտ P գենը պայմանավորում է ոլոռաձև կատարի, իսկ դոմինանտ R գենը՝ վարդաձև կատարի զարգացումը: Այս կատարները պայմանավորող գեների ռեցեսիվ ալելները պայմանավորում են պարզ կատարի զարգացումը: Գենոտիպում 2 դոմինանտ գեների առկայությունը պայմանավորում է ընկուզաձև կատարի զարգացումը: Հավերժ արծաթագույն փետրավորումը դոմինանտում է ոսկեգույնի նկատմամբ և ժառանգվում է որպես X քրոմոսոմին շղթայակցված հատկանիշ: Վարդաձև կատարով արծաթագույն հավի և ոլոռաձև կատարով ոսկեգույն արքադադի խաչասերումից սերնդում ստացվեցին ոլոռաձև, վարդաձև, ընկուզաձև, պարզ կատարով ճտեր: Ի՞նչ հավանականությամբ (արտահայտված տոկոսներով) սերնդում կստացվեն ընկուզաձև կատարով արծաթագույն արու ճտեր: Պատասխանը բազմապատկել 100-ով:

69

$2,2545 \cdot 10^{-12}$ գ զանգվածով բակտերիայի բջջում պարունակվում է 16000 ռիբոսոմ, որոնց ընդհանուր զանգվածը կազմում է բակտերիայի զանգվածի 3,2%-ը: Սպիտակուցի քանի՞ մոլեկուլ կա մեկ ռիբոսոմում, եթե սպիտակուցի միջին մոլեկուլային զանգվածը 25000 դալտոն է և սպիտակուցների ընդհանուր զանգվածը կազմում է ռիբոսոմի զանգվածի 50%-ը: Հաշվի առնել, որ 1 դալտոնը հավասար է $1,67 \cdot 10^{-24}$ գ:

Մարգագետինը մեկ տարվա ընթացքում ստացել է $5 \cdot 10^{10}$ կՋ/հա արեգակնային ճառագայթման էներգիա: Մարգագետնի մեկ հեկտարի վրա մեկ տարվա ընթացքում աճում է 12000 կգ խոտ: Քանի՞ կՋ էներգիա է կուտակվում 1գ առաջնային կենսազանգվածում, եթե ֆոտոսինթեզի օգտակար գործողության գործակիցը 0,6 % է: